

Kako poskrbimo za dobrobit prašičev v vročih poletnih dneh

Ko vročina postane izziv

Poletni vročinski valovi postajajo vse pogostejši, daljši in intenzivnejši. Visoke temperature ne vplivajo le na ljudi, temveč predstavljajo velik izziv tudi za rejo prašičev. Ti sodijo med domače živali, ki vročino prenašajo slabše, saj imajo zelo omejeno sposobnost oddajanja toplote. Ker skoraj nimajo funkcionalnih znojnic, se lahko ohlajajo predvsem s pospešenim dihanjem in vedenjskimi prilagoditvami, kot sta iskanje hladnejših mest in valjanje v blatu.

Ko temperatura okolja preseže območje toplotnega ugodja, se pojavijo znaki vročinskega stresa: zmanjšan apetit, večje zauživanje vode, hitrejše dihanje, manjša aktivnost, slabši prirasti in večja občutljivost za bolezni. Pri plemenskih svinjah se lahko zmanjšata mlečnost in plodnost, pri pujskih pa se povečata občutljivost za bolezni in pogin.

Dobrobit prašičev v vročem obdobju zato ni le etična obveznost, temveč tudi pomemben dejavnik uspešne in trajnostne prašičereje.

Zagotovimo dovolj sveže pitne vode

Voda je v vročih poletnih dneh najpomembnejše hranilo. Že manjše pomanjkanje vode lahko močno poslabša posledice vročinskega stresa. Pri visokih temperaturah se poraba vode poveča tudi za polovico ali celo podvoji.

Slika 1: Neomejen dostop do sveže in čiste pitne vode je najpomembnejši ukrep za zmanjševanje vročinskega stresa

Rejci morajo redno preverjati:

- ali imajo vse živali neomejen dostop do vode,
- ali napajalniki delujejo brezhibno,
- ali je pretok vode zadosten,
- ali voda ostaja čim bolj sveža in hladna.

Posebno pozornost zahtevajo doječe svinje, katerih dnevna poraba vode lahko preseže 40 litrov.

Poskrbimo za prijetnejšo mikroklimo

Najpomembnejši ukrep za zmanjšanje vročinskega stresa je zagotavljanje primerne okolja.

To vključuje:

- učinkovito prezračevanje objektov,
- uporabo ventilatorjev,
- sisteme pršenja ali zamegljevanja,
- senčenje objektov,
- zmanjšanje neposrednega sončnega obsevanja,

- preprečevanje prenatrpanosti boksov.

Slika 2: Valjanje v blatu je naravni način ohlajanja prašičev

Pri rejah na prostem morajo imeti prašiči vedno dostop do sence in možnosti naravnega hlajenja, na primer z valjanjem v blatu ali vlažni zemlji. Takšno vedenje predstavlja pomemben način uravnavanja telesne temperature.

Prilagodimo prehrano

V vročem vremenu prašiči zaužijejo manj krme, zato morajo z manjšo količino obroka prejeti dovolj energije in vseh potrebnih hranil.

Pomembni prehranski ukrepi vključujejo:

- povečanje energijske gostote obroka z dodajanjem kakovostnih rastlinskih olj,
- zmanjšanje deleža surovih beljakovin ob hkratnem dodajanju esencialnih aminokislin,
- ustrezno elektrolitsko ravnovesje,
- dodajanje antioksidantov, kot so vitamin E, vitamin C in selen,
- uporabo kakovostnih, lahko prebavljivih krmnih surovin.

Takšni ukrepi zmanjšujejo nastajanje presnovne toplote in pomagajo ohranjati proizvodne rezultate tudi med vročinskimi valovi.

Krmimo ob pravem času

Prašiči v vročem delu dneva jedo bistveno manj. Zato je priporočljivo večino dnevnega obroka ponuditi zgodaj zjutraj in pozno zvečer, ko so temperature nižje. S tem povečamo skupni dnevni vnos krme in zmanjšamo negativne posledice vročine.

Ne pozabimo na dobrobit živali

Dobrobit ni le odsotnost bolezni, temveč pomeni, da lahko živali izražajo svoje naravno vedenje in živijo v okolju, ki jim omogoča dobro počutje. V vročem vremenu je pomembno redno opazovanje živali.

Znaki vročinskega stresa so:

- hitro in plitvo dihanje,
- ležanje na boku z iztegnjenimi okončinami,
- zmanjšana aktivnost,
- zmanjšano zauživanje krme,
- povečano pitje vode,
- zbiranje ob napajalnikih ali hladnejših mestih.

Če opazimo več teh znakov hkrati, je treba nemudoma izboljšati hlajenje in preveriti oskrbo z vodo.

Tudi genetika postaja vse pomembnejša

Sodobni, zelo produktivni genotipi proizvajajo več presnovne toplote, zato so pogosto občutljivejši na vročino. Po drugi strani pa lokalno prilagojeni in bolj robustni genotipi običajno bolje prenašajo temperaturna nihanja in ohranjajo stabilnejše proizvodne rezultate.

Zaradi podnebnih sprememb bodo v prihodnje vse pomembnejše tudi lastnosti, kot so odpornost na stres, učinkovita termoregulacija in dolgoživost živali.

Dobrobit pomeni tudi trajnost

Skrb za dobrobit prašičev ni pomembna le zaradi živali, temveč tudi zaradi uspešnosti reje. Prašiči, ki niso izpostavljeni hudemu vročinskemu stresu, bolje izkoriščajo krmo, hitreje rastejo, imajo manj zdravstvenih težav in dosegajo boljše proizvodne rezultate. Hkrati se zmanjšata poraba virov in okoljski odtis reje.

Zaključek

Vročinski stres postaja ena največjih izzivov sodobne prašičereje. Uspešno ga lahko blažimo le s celovitim pristopom, ki vključuje ustrezno mikroklimo v hlevu, neomejen dostop do kakovostne pitne vode, prilagojeno prehrano, pravilno organizacijo krmljenja ter skrbno opazovanje živali.

Rejec, ki pravočasno prepozna potrebe prašičev in jim zagotovi ustrezne pogoje za življenje tudi v najbolj vročih poletnih dneh, ne skrbi le za njihovo dobrobit, temveč gradi temelje uspešne, trajnostne in konkurenčne prašičereje prihodnosti.

KGZS – Zavod Murska Sobota
Mag. Sašo Sever, specialist za prašičerejo,